

ת"פ 4001/05/15 - מדינת ישראל נגד שלמה רחמים טוויטו, נחמן טוויטו

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"פ 4001-05-15 מדינת ישראל נ' טוויטו (עציר) ואח'

בפני כבוד השופט הבכיר, צבי סגל

בעניין: מדינת ישראל

ע"י ב"כ עו"ד נועה עזרא

מפרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

המאשימה

-נ ג ד-

הנאשמים

1. שלמה רחמים טוויטו (עציר)

ע"י ב"כ עו"ד עופר אשכנזי

2. נחמן טוויטו (עציר)

ע"י ב"כ עו"ד חגית רייזמן

גזר-דין

1. הנאשמים הורשעו, על יסוד הודאתם בעובדות כתב אישום מתוקן במסגרת הסדר טיעון, בעבירות של **הצתה** לפי סעיף 448 סיפא לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "**החוק**") בצירוף סעיף 29 לחוק, **והשחתת פני מקרקעין** לפי סעיף 196 בצירוף סעיף 29 לחוק. הנאשם 2 הורשע בנוסף בשתי עבירות של **הסתה לאלימות** לפי סעיף 144ד2 לחוק.

2. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, ביום 28.11.14, קשרו הנאשמים ביחד עם אדם שלישי (להלן: "**האחר**") קשר להצית ולרסס כתובות בבית הספר הדו-לשוני, הממוקם ברחוב אריה בעהם 7 בירושלים (להלן: "**בית הספר**"). זאת, מאחר שלומדים בבית הספר יהודים וערבים בצוותא, וכחלק מפעילותם של הנאשמים והאחר כנגד התבוללות ודו קיום בין ערבים ליהודים, וכן לאחר שסברו כי התקיים בבית הספר טקס לזכרו של יאסר עראפת מספר שבועות קודם לכן. מעשיהם של הנאשמים והאחר נעשו על רקע הפיגועים שאירעו בעיר ירושלים עובר להגשת כתב האישום, ומתוך מטרה לבצע מעשה שיצור הד תקשורת.

לפיכך, במסגרת הקשר ולשם קידומו, באותו הערב, ביצעו הנאשמים והאחר "סיור מקדים" בבית הספר. למחרת, ביום 29.11.14, בסמוך לשעה 18:00, הלכו הנאשמים והאחר לתחנת הדלק הממוקמת בצומת פת בירושלים ומילאו בנזין בשני בקבוקים ריקים בנפח של ליטר וחצי. בהמשך לכך, עטו הנאשמים והאחר כיסויים על פניהם; הצטיידו במצת, מיכל תרסיס בצבע שחור, וכן בשקיות ניילון כדי לעטוף את נעליהם כשיגיעו לבית הספר, על מנת להימנע מלהשאיר טביעות נעליים במקום, ויצאו ברכב לכיוון בית הספר.

הנאשמים והאחר החנו את הרכב ברחוב סמוך לבית הספר, ומשם הלכו אליו רגלית. בהגיעם למקום, התפרצו לבית

הספר דרך החלון. נאשם 1 (להלן: "שלמה") והאחר פנו כל אחד לכיתה אחרת, ושפכו בנזין ברחבי הכיתה מתוך הבקבוקים שהצטיידו בהם מראש. בד בבד, ריסס נאשם 2 (להלן: "נחמן") כתובות על הקיר אשר נמצא מול הכיתות, שלשון: "מוות לערבים", "כהנא צדק", "אין דו קיום עם סרטן" ו-"די להתבוללות". לאחר ששלמה סיים לשפוך בנזין ברחבי הכיתה ויצא מחלונה, הדליק האחר אש בכיתות באמצעות המצת בה הצטייד מראש, והנאשמים והאחר נמלטו מהמקום בריצה, נכנסו לרכב ונסעו משם, כאשר האחר נוהג ברכב.

כתוצאה ממעשיהם של הנאשמים והאחר, פרצה אש שגרמה נזק כבד לבית הספר, בין השאר לשתי כיתות, לצידו שבתוכן, לחלונות ולמערכות האזעקה וכיבוי האש בכל שטח בית הספר.

כמו כן, במהלך התקופה המתוארת לעיל, החזיק נחמן עמוד בשם: "נחמן טוויטו (עוד כהנא חי)", ברשת החברתית "facebook" (להלן: "פייסבוק"). נחמן, כמנהל ויוצר העמוד, שלט בתכנים שפורסמו בחשבון ובתגובות לפרסומים, והיו לו במהלך התקופה הרלוונטית 321 חברים. במספר הזדמנויות פרסם נחמן בעמוד סמלים של ארגון טרור ותכנים המסיתים לאלימות וגזענות.

הראיות לעונש

3. במסגרת הראיות לעונש העיד מטעם המאשימה מר אריק ספורטה אחד ממנהלי בית הספר. בעדותו סקר מר ספורטה את התמודדות תלמידי, הורי ומורי בית הספר עם אירוע ההצתה, וכן את הנזקים הרבים שנגרמו לבית הספר.

המאשימה הגישה הצהרת נפגע עבירה לפי סעיף 18 לחוק זכויות נפגעי עבירה, התשס"א - 2001, שנערכה על ידי הגב' רונית רוזנטל, יושבת ראש ועד ההורים של בית הספר. במסגרת ההצהרה, תיארה אף הגברת רוזנטל את התחושות עמם התמודדו תלמידי, הורי ומורי בית הספר בעקבות אירוע ההצתה, לצד הנזקים שנגרמו.

עוד הוגש רישומם הפלילי של שני הנאשמים וכן כתב אישום מתוקן, גזר דין והתחייבות בתיק קודם בעניינו של שלמה.

4. מטעם ההגנה העידה הגב' שרה, אחותם של הנאשמים. במסגרת עדותה תיארה הגב' שרה, בכאב אוטנטי גדול וכן, את מציאות החיים בה גדלו הנאשמים, וכן את התמודדותה של המשפחה עם קבלת הבשורה כי הנאשמים מעורבים בפלילים.

5. כן הוגשו תסקירי שירות מבחן בעניינם של הנאשמים, בהתאם להוראות סעיפים 37 ו-38 לחוק העונשין, אשר תוכנם יפורט להלן.

תסקירי שירות המבחן

6. מפאת פרטיותם של הנאשמים ובני משפחתם, יתוארו להלן אך עיקרי הדברים שפורטו בתסקירי שירות המבחן. אציין, כי נוכח היות הנאשמים אחים, בנים לאותה משפחה, קיים דמיון רב בין שני התסקירים.

תסקיר נאשם 1- שלמה

7. שלמה, כבן 21, רווק, ולו 12 אחים, גדל בבית חרדי והתחנך במסגרות לימוד מתאימות. בהיותו כבן 15.5, נשר מהישיבה בה למד, נוכח קשייו להתמודד עם ניהול אורח חיים חרדי. בשלב מסוים, ניהל את חייו כאדם חילוני, וכיום שב לנהל אורח חיים דתי. שלמה נדד בין מסגרות שונות ולא גויס לצה"ל או לשירות לאומי. הוא הצטרף לארגון "להב"ה" (ראשי תיבות של "למניעת התבוללות בארץ הקודש") משום שראה בפועלו חשיבות רבה למען עתידה של מדינת ישראל, כך לדבריו.

משפחתו של שלמה מוכרת ללשכת הרווחה ונמצאת בטיפול החל משנת 1996, על רקע קשיים סוציו-אקונומיים, קשיים בתפקוד ההורי וקשיים בתפקוד הילדים. שלמה תיאר מערכת יחסים קשה ומורכבת עם הוריו, המאופיינת בעליות ומורדות, היעדר תמיכה רגשית וכלכלית, דחייה ונידוי, והתנגדות מצד הוריו לאורח החיים החילוני אותו קיים.

בעקבות ביצוע עבירות איומים והיזק לרכוש בהיותו נער, הופנה שלמה לשירות המבחן לנוער. נוכח מעבריו הרבים וחוסר היציבות בחייו, שירות המבחן לנוער התקשה לבנות עמו תכנית טיפול לאורך זמן. בהתייחסותו לעבירה הנוכחית, הביע צער וחרטה ומסר כי באותה תקופה התמודד עם התקפי חרדה וטראומה שחווה בשל הפיגועים שאירעו.

שירות המבחן התרשם, כי מדובר בבחור צעיר בעל יכולות וורבליות וקוגניטיביות תקינות, אשר לאורך השנים התקשה לגייס כוחות לתפקוד יציב במישור התעסוקתי; בעל מאפייני אישיות ילדותיים ובלתי בשלים; בעל דימוי עצמי נמוך, מבולבל ועדיין מצוי בשלבי גיבוש זהותו האישית. שירות המבחן הוסיף, כי להערכתו בסיטואציות חברתיות עשוי שלמה להגמיש את גבולותיו ולנהוג באופן תוקפני ואלים, מבלי לחשוב על השלכות מעשיו או המחירים אותם יאלץ לשלם בגין התנהלותו. שירות המבחן התרשם, כי על אף הצהרותיו של שלמה, לפיהן הוא מעוניין להשתלב בטיפול, טרם נערכה עמו בדיקה פנימית משמעותית ומעמיקה באשר לחלקי אישיותו המכשילים.

בסיכום דבריו, ציין שירות המבחן כי להערכתו עונש מוחשי לצד הטלת מאסר מותנה ארוך ומשמעותי יהווה גורם חיצוני מרתיע עבור שלמה. בנוסף לכך, המליץ שירות המבחן כי יותר לשלמה להשתלב בטיפול בכלא על אף היותו מוגדר כ"עציר ביטחוני".

תסקיר נאשם 2- נחמן

8. נחמן כבן 19, רווק, אף לו 12 אחים. נחמן התקשה להתמודד עם אורח החיים החרדי, נשר מלימודיו בגיל 15.5 ועבר בין מסגרות לימודיות רבות. נחמן הצטרף גם הוא לארגון "להב"ה" ממניעים אידיאולוגיים.

משפחתו, כאמור, מוכרת לשירות הרווחה. נחמן ציין, כי בילדותו התגלעו ויכוחים בינו לבין הוריו, על רקע קשייו לקבל את אורח החיים החרדי. כמו כן, דיווח על קשר רעוע עם הוריו, המלווה בעליות ומורדות וכולל ביטוי אלימות בעבר מצדו כלפי הוריו.

נחמן הואשם בעבר בביצוע עבירה של החזקת אגרופן או סכין למטרה לא כשרה והופנה לשירות המבחן לנוער. שירות המבחן לנוער התרשם מנער דל, חסר עוגן בחייו, נעדר דמות משמעותית קרובה ומיטיבה שביכולתה להובילו ולקדמו. נוכח הניסיונות הכושלים, החוזרים ונשנים, לגייסו לשיתוף פעולה עמם, חוסר היענות מתמשך מצדו, התחמקותיו והצהרותיו באשר לאי כוונתו לשתף פעולה, המליץ שירות המבחן לנוער לסיים את ההליך הפלילי הקודם ללא המלצה טיפולית.

בהתייחסו לעבירה הנוכחית, התקשה נחמן לקחת אחריות מלאה, על אף שביטא צער וחרטה. לדברי נחמן, הוא "נגרר" אחרי שלמה והאחר ותפקידו התמצה אך ורק בריסוס הכתובות על הקיר.

להתרשמות שירות המבחן, מדובר בבחור צעיר בעל יכולות וורבליות וקוגניטיביות תקינות, המתקשה בתפקוד והסתגלות תקינים במישורי חיי השונים; בעל מאפייני אישיות ילדותיים ובלתי בשלים, ועדיין מצוי בשלבי גיבוש זהותו האישית. שירות המבחן הוסיף כי, במצבים שונים נחמן עשוי להגמיש את גבולותיו ולנהוג באופן אימפולסיבי, תוקפני ושולי מבלי לחשוב על השלכות מעשיו או המחירים אותם יאלץ לשלם בגין התנהלותו; נחמן מתקשה לקבל סמכות ומרות ומתקשה להציב גבול פנימי להתנהגותו. שירות המבחן התרשם כי, על אף הצהרותיו של נחמן, לפיהן מעוניין לערוך שינוי בחייו, טרם נערכה בדיקה פנימית משמעותית ומעמיקה באשר לחלקי אישיותו המכשילים.

בהתחשב בגילו הצעיר, מאפייני אישיותו, כפי שפורטו לעיל, ונסיבות חייו, סבור שירות המבחן כי עונש מוחשי לצד הטלת מאסר מותנה ארוך ומשמעותי יהוו עבור נחמן גורם חיצוני מרתיע ומשמעותי. בנוסף לכך, המליץ שירות המבחן כי יותר לנחמן להשתלב בטיפול בין כותלי הכלא, על אף היותו מוגדר כ"עציר ביטחוני".

תמצית סיכומי הצדדים לעונש

9. בפתח סיכומיה, התייחסה ב"כ המאשימה, עו"ד הגב' עזרא, לנסיבות ביצוע העבירה, וטענה כי עובדות כתב האישום מתארות מעשה מתוכנן ומחושב הנובע מאידיאולוגיה ותפיסת עולם קיצונית. המעשים בוצעו על רקע

תקופה בה הארץ בוערת- לאחר חטיפתם ורציחתם של שלושה נערים יהודים - נפתלי פרנקל, גיל-עד שער ואייל יפרח ז"ל; לאחר חטיפתו ורציחתו של הנער הערבי - מוחמד אבו ח'דיר; לאחר מבצע "צוק איתן". ב"כ המאשימה הוסיפה, כי מדובר במקרה ייחודי שאין דומה לו מבחינת הפסיקה הקיימת, שכן במקרה דנא מטרם העיקרית של הנאשמים הייתה להצית את בית הספר באשר מהווה הוא סמל, ולהעביר מסר בתפוצה רחבה לפיו "כך יעשה למי שלומד ביחד", "כך יעשה למי ששואף לדו קיום". לשיטת המאשימה, השילוב שנוצר בין ההצתה, כתובות הנאצה, המניע האידיאולוגי המובהק, התכנון המקדים, והאפקט האלים והפומבי, מחייב קביעת דרגת ענישה חמורה יותר ביחס לענישה הקיימת. ב"כ המאשימה הגישה פסיקה בתימוכין לטענותיה.

ביחס לחלקם של כל אחד מהנאשמים בביצוע העבירות, ציינה ב"כ המאשימה, כי שני הנאשמים פעלו בצוותא עם אחר. השלושה תכננו יחדיו, ביצעו את הסיור המקדים יחדיו וחילקו את התפקידים מראש. לשיטת המאשימה, לא ניתן להצביע על שוני מהותי בחלוקת התפקידים. תוכן המסית של הכתובות נקבע לבסוף על ידי נחמן, ולכן יוחסה לו עבירה נוספת של הסתה לאלימות, אולם לשני הנאשמים הייתה כוונה להשחית וליצור אלמנט פומבי.

בהתייחסה לנזק שנגרם מביצוע העבירות, ציינה ב"כ המאשימה, כי נגרם לבית הספר נזק כבד שהצריך עלויות כספיות משמעותיות, הן מצד משרד החינוך והן מצד העמותה הפרטית התומכת בבית הספר. כן ציינה, כי נוכח העובדה שהכיתות שהוצתו הינן כיתות א', חלק מהרכוש שהוצת היה רכושם האישי של התלמידים הצעירים. ב"כ המאשימה הוסיפה, כי תחושת הביטחון של תלמידי, הורי ומורי בית הספר נפגעה, יחד עם תחושת הביטחון של כלל הציבור.

באשר לערכים המוגנים, ציינה ב"כ המאשימה את החומרה המיוחדת בעבירת הצתת נכס המשמש את הציבור, וכי הערכים המוגנים הם רבים וביניהם: שלמות הגוף, חיי אדם, זכות הקניין, שמירה על הסדר הציבורי ותחושת הביטחון של הפרט.

לאור כל אלו, ביקשה ב"כ המאשימה לקבוע כי מתחם הענישה הראוי בגין אירוע ההצתה בעניינו של שלמה, נע בין 4-7 שנות מאסר בפועל, ובעניינו של נחמן בין 4.5-7.5 שנות מאסר בפועל. נוסף על כך, ביקשה המאשימה, כי יוטל על הנאשמים פיצוי וקנס משמעותי, שייגזרו מהנזק שתואר לעיל.

ב"כ המאשימה התייחסה בקצרה גם לעבירת ההסתה לאלימות המיוחסת לנחמן על דרך של פרסום תכנים מסיתים בפייסבוק, בצינה, כי מדובר בתמונות המדברות בעד עצמן, זאת במיוחד לאור העיתוי בו הן פורסמו. ב"כ המאשימה ביקשה לקבוע כי המדובר בשני אירועים נפרדים (אירוע ההצתה ואירוע ההסתה), ועל כן עתרה להשתת שני עונשים נפרדים במסגרת מתחמי ענישה נפרדים. לשיטתה, מתחם העונש הראוי בגין עבירת ההסתה לאלימות נע בין עונש

שירותה על דרך של עבודות שירות לבין שנת מאסר אחת.

בהתחשב בגילם הצעיר של הנאשמים, בעובדה כי הודו וחסכו זמן שיפוטי, ברישומם הפלילי, ובתסקירי שירות המבחן, עתרה ב"כ המאשימה לגזור את עונשם בשליש התחתון של המתחם אותו הציעה. לבסוף, ביקשה ב"כ המאשימה כי תופעל התחייבות עליה חתם שלמה, במסגרת תיק קודם.

10. ב"כ נאשם 1, עו"ד אשכנזי, התנגד למתחם אותו הציעה ב"כ המאשימה וטען כי הוא מופרך וחורג באופן ניכר ממדיניות הענישה הנהוגה. לשיטתו, בסופו של יום מדובר בעבירה שפגעה ברכוש בלבד ושנעשתה במועד ובשעה בה היה ברור לכולי עלמא כי אין כל כוונה לגרום לפגיעות בגוף.

ב"כ נאשם 1 ציין, כי מדובר בנאשם שהודה מיד עם תחילת משפטו וחסך זמן שיפוטי רב. עוד ציין, כי שלמה הביע צער וחרטה על המקרה.

ב"כ נאשם 1 ביקש להתחשב בעובדה ששלמה מצוי במעצר, לראשונה בחייו, מזה כחצי שנה, וציין כי בהיותו מוגדר כעציר ביטחוני, יש לכך השלכות על תנאי מעצרו.

בהתייחסו לתסקיר שירות המבחן, ביקש ב"כ הנאשם 1 להדגיש כי שלמה גדל ללא דמויות הוריות סמכותיות וללא יד מכוונת, משכך מצא לעצמו חממה במסגרת ארגון להב"ה. ב"כ נאשם 1 הוסיף וטען, כי אין להתייחס אל הנאשם כ"אידיאולוג גדול", וכי מעשיו נעשו כדי לצבור לעצמו הערכה בתוך קבוצת ההתייחסות אליה הוא משתייך.

ב"כ נאשם 1 ציין, כי שלמה נמנה עם קבוצת "הבגירים הצעירים", אשר יש לקבוע עבור פרטיה ענישה שונה ומקלה בשל סיבות קוגניטיביות ומנטליות הקשורות למידת ההתבגרות ושיקול הדעת של בני אותה קבוצה.

באשר לנסיבות העבירה עצמה, ציין ב"כ נאשם 1 כי שלמה לא הצית את האש אלא רק שפך את הדלק, זאת למרות שהינו שותף מלא לעבירת ההצתה מן ההיבט המשפטי. עוד הוסיף כי, בסופו של יום, נזקי בית הספר תוקנו כליל, וכי במובנים מסוימים בית הספר אף התחזק לאחר שקיבל חיבוק חם אוהב מגורמים שונים, והרעיון שהוא מייצג קיבל הד תקשורתי שאולי לא היה מקבל בנסיבות אחרות. יצוין, כי ב"כ נאשם 1 הבהיר שדבריו האחרונים נאמרים אך בראייה שבדיעבד, וכי אין כוונה חלילה לברך על ביצוע העבירה.

בנסיבות המתוארות לעיל, ביקש ב"כ נאשם 1 לקבוע כי מתחם הענישה הראוי נע בין מספר חודשי מאסר ל-30 חודשי מאסר, וכי ייגזר על שלמה עונש מתון בתוך המתחם שהוצג.

11. ב"כ נאשם 2, עו"ד רייזמן, ביקשה להצטרף לטיעון המקיף והממצה של חברה, ב"כ נאשם 1, בציינה כי לאור

העובדה שהנאשמים הינם אחים הקרובים זה לזה בגילם, טיעוני ב"כ נאשם 1 נוגעים אף לנאשם 2.

ב"כ נאשם 2 התנגדה אף היא למתחם הענישה אותו הציגה ב"כ המאשימה, בהפנתה לפסיקה הקיימת, וביקשה לקבוע מתחם ענישה הולם לאירוע ההצתה, בטווח שבין עונש שירוצה על דרך של עבודות שירות לבין עונש של 30 חודשי מאסר בפועל. באשר לעבירת ההסתה לאלימות בגין הפרסום בפייסבוק, ביקשה לקבוע את המתחם בטווח שבין מאסר מותנה לבין מספר חודשי מאסר בפועל.

ב"כ נאשם 2 ציינה אף היא את המגבלה בהיות נחמן מוגדר כעצור ביטחוני והוסיפה, כי תנאי המעצר קשים במיוחד עבור הנאשמים, משום שהם אינם זוכים לתמיכה משפחתית ולביקורים, בין היתר, מפאת עלותן הכלכלית של הנסיעות לכלא (ראו: עדות האחות שרה).

ב"כ נאשם 2 סקרה את נסיבות חייו של נחמן כפי העולה מתסקיר שירות המבחן.

בהתייחסה לנסיבות העבירה עצמה, ציינה ב"כ נאשם 2 כי הנאשמים לא העלו על דעתם שהמעשה יגרום או יסכן את חייו של מאן דהוא, שכן היום והשעה לביצוע העבירה נבחרו כך שלא יהיה איש במקום. עוד ציינה, כי חלקו של נחמן בביצוע העבירות היה בריסוס הכתובות ולא בהצתה בפועל, זאת למרות שנכלל במעגל הפנימי של המבצעים בצוותא.

לטענתה, יש ליתן משקל נכבד להודאתו של נחמן, ללקיחת האחריות על המעשים מצדו, להפנמה ולחרטה שמביע, וביקשה כי ייגזר עליו עונש מאסר קצר.

ב"כ נאשם 2 התייחסה גם לעבירת ההסתה לאלימות על דרך של פרסום תכנים מסיתים בפייסבוק, וטענה כי מדובר בפרסומים שאינם משמעותיים בדף פייסבוק קיקיוני. לפיכך, לשיטתה עבירה זו כלל אינה מצדיקה הטלת מאסר בפועל וניתן להסתפק בגזירת מאסר מותנה מרתיע.

לבסוף ציינה, כי אין לנאשמים יכולת כלכלית לשלם פיצוי או קנס, וככל שאלה יוטלו עליהם תהיה משמעותם ריצוי תקופת מאסר נוספת.

דברם האחרון של הנאשמים

12. שלמה בחר, בשל קשיי המעמד, להחריש.

נחמן, לעומתו, ציין כי הוא מבקש לשקם את חייו, וביקש כי תינתן לו הזדמנות לעשות כן. לדבריו, בתקופה בה ביצע את העבירות הוא נגרר אחרי דעות קיצוניות והשפעות שליליות של הסביבה מבלי להיות ער למשמעויות הנובעות

מכך, והוסיף כי ביקש להשתלב בטיפול כבר בין כותלי הכלא, אך הבין כי כרגע אין כל אפשרות כזו. בסיכום דבריו ציין, כי הוא מעוניין להגיע לבית הספר ולבקש את סליחת המורים, ההורים והתלמידים (עמ' 82-83 לפרוטוקול הדיון).

דיון והכרעה

13. מלאכת גזירת הדין תיעשה, מטבע הדברים, בהתאם לעיקרון המנחה בענישה, היינו: קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם, לבין סוג ומידת העונש המוטל עליו (סעיף 40ב לחוק העונשין); ועל פי המנגנון התלת-שלבי לגזירת הדין, כפי שהתווה המחוקק ב**תיקון מס' 113** לחוק העונשין:

"בשלב הראשון - המקדמי, נדרש בית המשפט לבדוק האם הנאשם שלפניו הורשע בכמה עבירות, להבדיל מהרשעה בעבירה יחידה. במידה ומדובר בכמה עבירות, על בית המשפט לקבוע האם הן מהוות אירוע אחד או כמה אירועים נפרדים. אם מדובר באירוע אחד, ימשיך בית המשפט 'כרגיל', אל שני השלבים הבאים (קרי, יקבע מתחם ענישה לאירוע כולו ויגזור עונש כולל לכל העבירות הקשורות לאותו אירוע (סעיף 40ג(א) לחוק העונשין)). לעומת זאת, במידה ובית המשפט מצא כי בעבירות שבהן הורשע הנאשם מדובר בכמה אירועים, יקבע עונש הולם לכל אירוע בנפרד, ולאחר מכן יוכל לגזור עונש נפרד לכל אירוע (בד בבד עם קביעה האם ירוצו העונשים בחופף או במצטבר), או עונש כולל לאירועים כולם (סעיף 40ג(ב) לחוק העונשין); בעקבות המסקנה שהתקבלה בשלב הראשון ימשיך בית המשפט לשני השלבים הבאים: בשלב השני קובע בית המשפט מתחם ענישה ראוי בהתחשב בעבירה ובנסיבות הקשורות בביצועה; ובשלב השלישי נבחנות הנסיבות שאינן קשורות לעבירה, ובהתחשב בהן גוזר בית המשפט על הנאשם עונש המצוי במתחם הענישה שנקבע בשלב השני..."

(ע"פ 8641/12 מוחמד סעד נ' מדינת ישראל, סעיף 22 (05.08.2013)).

14. באשר לחלק הראשון והמקדמי, הוא שאלת "ריבוי העבירות" על פי סעיף 40ג לחוק העונשין, עיון בעובדות כתב האישום בו הודו הנאשמים ובפסיקה הרלוונטית בנדון מלמד, כי עסקין בשני אירועים שונים (באשר למונח "אירוע", ראו פסיקת בית המשפט העליון בע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.14)). אירוע אחד - הצתת בית הספר הדו-לשוני וריסוס הכתובות בו (להלן: **"אירוע ההצתה"**); אירוע שני בו הורשע נחמן בלבד - ההסתה דרך אתר הפייסבוק (להלן: **"אירוע ההסתה"**). אדון להלן בכל אחד מהאירועים. עם זאת, אבהיר כבר עתה כי בסופו של דבר אקבע עונש אחד לשני האירועים גם יחד, כפי שינומק בהמשך.

15. אעבור עתה לבחינת מתחמי העונש ההולמים למעשי העבירה שביצעו הנאשמים, ולשם כך אתחשב בערך

החברתי שנפגע מביצוע העבירה, מידת הפגיעה בו, מדיניות הענישה הנהוגה והנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, כנדרש על פי האמור בסעיף 40ג(א) לחוק העונשין.

אירוע ההצתה- מתחם העונש ההולם

הערך החברתי המוגן ומידת הפגיעה בו

16. רבות נאמר ונכתב על חומרתה של עבירת ההצתה. לא בכדי העונש המירבי בצידה, בנסיבות המקרה דנא בהן הוצת נכס המשמש את הציבור, עומד על 20 שנות מאסר. חומרתה של העבירה נגזרת, בין השאר, מהעובדה כי היא טומנת בחובה סיכונים רבים לגוף ולרכוש, שכן המצית יודע את תחילתה של ההצתה אך אין הוא יכול לדעת את סופה (ע"פ 10221/06 פיראס ג'ורן נ' מדינת ישראל, סעיף 28 (17.1.08)).

17. לחומרתה ה"רגילה" של עבירת ההצתה נוספת בענייננו חומרה יתרה נוכח המוטיב האידיאולוגי שהניע את הנאשמים, שכן כעולה במפורש מכתב האישום, ועל אף ניסיונם של ב"כ הנאשמים לרכך את האמור בו, החלטתם של הנאשמים להצית את בית הספר נבעה מהעובדה שלומדים בו יהודים וערבים בצוותא, וכחלק מפעילותם של הנאשמים כנגד דו קיום בין ערבים ליהודים. כמו כן, מעשיהם נעשו על רקע פיגועים שאירעו בעיר ירושלים עובר להגשת כתב האישום, עת הקרקע בוערת - תרתי משמע, ומתוך מטרה לבצע מעשה שיצור הד תקשורתי.

מר ספורטה, מנהל בית הספר, היטיב לתאר בעדותו את הפגיעה הקשה בתחושת הביטחון של תלמידי בית הספר, ההורים וצוות המורים:

"אבל עד אותו רגע זה היה מקום מאוד מוגן. ופתאום לבוא בבת אחת ביום שבת, מוצאי שבת ולקבל את זה בתוך בית ספר אז כל תחושת המוגנות גם שלנו וגם של הילדים בעצם נהרסה באותו הרגע".

(עמ' 26 לפרוטוקול הדיון, ש' 11-13; וכן ש' 22 ואילך; עמ' 23, ש' 20-22).

ההצתה והשחתת פני בית הספר על רקע האמור לעיל משקפת, בנוסף לפגיעה בערכים של שמירה על שלום וביטחון הציבור, קניינו הפרטי והציבורי, גם פגיעה בערכי כבוד האדם, השוויון והסובלנות.

18. בנסיבות הענין, בהן הנאשמים הציתו והשחיתו את בית הספר הדו-לשוני, באשר מהווה הוא סמל לחיים משותפים ודו קיום, מידת הפגיעה בערכים המוגנים חמורה ומשמעותית.

מדיניות הענישה הנוהגת

19. בטרם אפנה לבחון את מדיניות הענישה כפי שזו עולה מפסיקת בתי המשפט, אציין תחילה את העונשים המרביים אותם קבע המחוקק לעבירות בהן הורשעו הנאשמים באירוע ההצתה, שכן יש באלו כדי ללמד על חומרתן: העונש המרבי הקבוע בצד עבירת ההצתה על פי סעיף 448 סיפא לחוק העונשין הינו 20 שנות מאסר; העונש המרבי בצד עבירת ההסתה לאלמות על פי סעיף 2ד144 לחוק הינו 5 שנות מאסר; והעונש המרבי בצד עבירת השחתת פני מקרקעין על פי סעיף 196 לחוק הינו שנת מאסר אחת.

20. הצדדים הגישו לעיוני, מזה ומזה, שורה ארוכה של פסיקה התומכת במתחם אותו הציע כל צד. דבר זה, כשלעצמו, מעיד על כך שרף הענישה בעבירות האמורות הינו מגוון ואינו אחיד. ב"כ המאשימה טענה בסיכומיה, כי המדובר במקרה שאין שני לו מבחינת הפסיקה הקיימת. נכונים הדברים, כי אין בנמצא מקרה נוסף בו הוצת בית ספר דו-לשוני או דומה לו, ואולם קיימים בפסיקה מקרים של הצתה על רקע אידיאולוגי או גזעני. משכך, אסקור להלן, בתמצית, מספר פסקי דין שעניינם דומה, ומהם ננסה ללמוד על מדיניות הענישה הנוהגת.

21. בע"פ 7171/13 **לוגסי נ' מדינת ישראל** (3.2.15), אישר בית המשפט העליון את עונש המאסר שנגזר על המערער בבית המשפט המחוזי בחיפה. המערער הורשע, על בסיס הודאתו בעובדות כתב אישום מתוקן במסגרת הסדר טיעון, בשלוש עבירות של איומים ובשתי עבירות של הצתה. המערער הניח כיסאות, שולחן וקרשים בכניסה לבניין בו מתגוררים אימו ודיירים נוספים בני העדה האתיופית, והצית אותם. המערער אף ניסה למנוע מהדיירים לכבות את השריפה, ואיים עליהם באומרו: "אני אביא סכין ואני אגמור אתכם" וכן: "יא סודנים, אני אשרוף אתכם, אני אראה לכם מה זה". בפעם אחרת, המערער הגיע לבניין והצית את אחד מגלגליו של רכב אשר חנה בחניית הבניין, וכן פח זבל השייך לעיריית חיפה ומשמש את דיירי הבניין. המערער נמלט מהמקום תוך שאיים על הדיירים באומרו: "אני אשרוף את כל האתיופים בבניין".

בית המשפט קבע, כי מתחם העונש ההולם לכל אחד מן האירועים, הינו שנתיים עד 4 שנות מאסר בפועל. בהתחשב בהודייתו של הנאשם ובעברו הפלילי של המערער, נגזר עליו עונש של 48 חודשי מאסר בפועל, בנוסף למאסר על תנאי ופיצוי למתלונן.

22. בע"פ 334/14 **אריה האס נ' מדינת ישראל** (31.3.15), נדחה ערעורו של המערער על חומרת העונש שהוטל עליו בבית המשפט המחוזי בחיפה. המערער הודה, במסגרת הסדר טיעון, בביצוע עבירת הצתה, סיוע להצתה והתפרצות לבניין שאינו מקום מגורים או תפילה, בנסיבות מחמירות. המערער קיבל מאת פקח עיריית חדרה דו"ח חניה בסך 250 ₪. בעקבות זעמו של המערער על הדו"ח, החליטו המערער וגיסו, דורון, להצית

מחסן בו אוחסנו מיציגים לתהלוכת העד-לא-ידע בחדרה ואת רכבו של ראש עיריית חדרה. לשם כך נפגשו השניים בשעות הערב באזור התעשייה בחדרה, פרצו אל המחסן, ריכזו את המיציגים שהיו פזורים בו, שפכו עליהם חומר דליק, בו הצטיידו מראש, והציתו את המחסן ותכולתו. למחסן נגרמו נזקים קשים והמיציגים נשרפו כליל. לאחר מכן נסעו השניים אל עבר ביתו של ראש העירייה. עם הגיעם למקום, הצית דורון את רכבו של ראש העירייה.

בית המשפט המחוזי קבע כי, מדובר בשלוש עבירות המהוות אירוע מתמשך אחד, וקבע כי מתחם העונש ההולם הינו 3-6 שנות מאסר בפועל. עונשו של המערער נגזר ל-42 חודשי מאסר בפועל. יצוין, כי בית המשפט המחוזי גזר על דורון עונש של 46 חודשי מאסר בפועל, ערעור המדינה על קולת העונש התקבל, ובית המשפט העליון גזר על דורון 56 חודשי מאסר בפועל (ע"פ 2529/15 מדינת ישראל נ' דורון ראד טאלב (31.3.15)).

אמנם, בעניינם של האס וטאלב אין המדובר בהצתה ממניע אידיאולוגי או גזעני, אך סבורני כי ניתן למצוא מעט דמיון לענייננו בנקודות הבאות: הפגיעה הייתה מתוכננת, בכוונה לפגוע ברכוש ציבורי וברכוש של איש ציבור; המיציגים אשר הוצתו היו מטרות סמליות, בעלות ערך לבר-כלכלי ולא ניתן היה להשיב את הפגיעה בהן לקדמותה; לראש העירייה, אשר רכבו הוצת, כלל לא היה קשר ישיר לחילופי הדברים שהתגלעו בין המערער לפקח העירייה. הוא הושם למטרה באופן מובהק כסמלה של העיר וסמלו של השלטון המקומי.

23. בת"פ (מרכז) 8718-02-14 מדינת ישראל נ' בנימין ריכטר (4.2.15), הורשע הנאשם, על יסוד הודאתו במסגרת הסדר טיעון שלא כלל הסכמה לעניין העונש, בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע מתוך מניע גזענות או עוינות כלפי ציבור, הצתה בצוותא, השחתת פני מקרקעין מתוך מניע גזענות או עוינות כלפי ציבור בצוותא והפרת הוראה חוקית. בשעות לילה, בביתו של יהודה לנדסברג בחוות גלעד, קשרו לנדסברג והנאשם קשר לצאת באישון לילה לפעילות הצתה והריסה של רכוש השייך לתושבי הכפר הפלסטיני פרעתא הסמוך לחווה, וזאת ממניע של גזענות או עוינות כלפי ציבור. טרם יציאתם, החליטו לנדסברג והנאשם להציע לאדם נוסף בשם יהודה סביר לחבור אליהם לפעילות והוא הסכים לכך. השלושה הצטיידו בחומר דליק, גפרורים, כיסויי פנים, כפפות ותרסיסי צבע, והחליטו כי ירססו סמלי מגן דוד. כשהגיעו לכפר פרעתא חילקו השלושה תפקידים ביניהם, כך שהנאשם ירסס סמלי מגן דוד, סביר ישפוך חומר דליק על משאית ומכונית, ולנדסברג יצית את הבעירה באמצעות גפרורים, וכך עשו.

בית המשפט קבע כי, בנסיבות מעשה העבירה בתיק זה, מתחם העונש ההולם נע בין 25 ל-50 חודשי מאסר בפועל (שהם שנתיים וחודש עד 5 שנים וחודשיים). עונשו של הנאשם הועמד על 36 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי ופיצוי למתלונן. יצוין, כי על לנדסברג וסביר נגזרו 30 חודשי מאסר בפועל, וכן מאסר על תנאי ופיצוי למתלונן; זאת,

במסגרת הסדר טיעון שכלל הסכמה לעניין העונש (ת"פ (מרכז) 8751-02-14 **מדינת ישראל נ' יהודה לנדסברג** (21.12.14)).

24. בת"פ (י-ם) 30716-04-11 **מדינת ישראל נ' חליל ומוחמד דאהוק** (19.3.12), הנאשמים הורשעו בעבירה של הצתה לפי סעיף 448 סיפא, בעבירה של היזק מיוחד בזדון ובעבירה של כניסה לישראל שלא כדין. הנאשמים נכנסו שלא כדין מהכפר בית איכסא הסמוך לירושלים לשטח מדינת ישראל, ושמו פעמיהם, בתחילה, לאנדרטה לזכר אסון התאומים הנמצאת בעמק הארזים, שם שפכו חומר שומני על האנדרטה וגרמו לנזקים נוספים, ולאחר מכן פנו לאתר בנייה של רכבת ישראל הנמצא בסמוך, והציתו עץ וזוג צמיגים באזור המיוער הסמוך לגדר באתר. האש כובתה על ידי עובדי האתר. בית המשפט ציין, כי מדובר בנאשמים אשר שמו לנגד עיניהם מטרה אחת: להיכנס, שלא כדין, לשטח מדינת ישראל, אך ורק לצורך מסע הרס ושמד.

גזר הדין ניתן טרם נכנס לתוקפו תיקון 113 לחוק העונשין. בית המשפט גזר על כל אחד מהנאשמים עונש של 30 חודשי מאסר בפועל, בנוסף למאסר על תנאי וקנס.

25. בת"פ 52691-02-13 **מדינת ישראל נ' אביתר יוסף** (10.11.13), הנאשמים הודו בעובדות כתב אישום מתוקן, במסגרת הסדר טיעון, והורשעו בעבירת הצתה. הנאשמים החליטו להביע מחאתם על התנהלות הנהלת מועדון הכדורגל בית"ר ירושלים וצירוף שחקנים זרים בני הדת המוסלמית לשורות הקבוצה בדרך של הצתת משרדי הקבוצה. לשם ביצוע החלטתם, נטלו הנאשמים כפפות ואמצעים לכיסוי פניהם, וכן מילאו בתחנת דלק שני בקבוקים בנפח ליטר וחצי בנוזל בנזין. הנאשמים החנו את רכבם במרחק מספר דקות הליכה משטח מגרש האימונים של הקבוצה והלכו אל המגרש כשברשותם הבקבוקים והמצתים. הנאשמים נכנסו אל שטח המגרש וקרבו אל משרדי הקבוצה הממוקמים בצידו של מגרש האימונים. כל אחד מהנאשמים נטל אבן וניפץ באמצעותה חלון מחלונות המשרדים. כל אחד מהנאשמים נטל בקבוק דלק שהצטייד בו מראש, שפך את תכולתו דרך החלון אותו ניפץ והצית את המשרדים. כתוצאה מהמעשים התלקחה אש במשרדים ונגרם להם נזק רב. נזק רב נגרם גם לציד שהיה במשרדים, שכלל נוסף על ציוד משרדי - גם מזכרות, תעודות וגביעים בהם זכתה הקבוצה.

בית המשפט העמיד את טווח הענישה הראוי לעבירה שבה הורשעו הנאשמים בנסיבותיה על מנעד שבין 10-30 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט גזר על נאשם 1 עונש של 15 חודשי מאסר בפועל, בנוסף להפעלת מאסר על תנאי קודם והטלת מאסר על תנאי עתידי. על נאשם 2 נגזר עונש של 10 חודשי מאסר בפועל, בנוסף למאסר על תנאי וחילוט הרכב ששימש לביצוע העבירה. יצוין, כי ערעור המדינה שהוגש על קולת העונש בעניינו של נאשם 1 לבית המשפט העליון התקבל, בהסכמת הצדדים, במובן זה שנקבע כי המאסר על תנאי שנגזר על נאשם 1 בתיק

קודם יופעל כולו במצטבר לעונש המאסר שנגזר בגזר הדין מושא הערעור, בעוד שאר חלקי גזר הדין יעמדו בעינם (ע"פ 8756/13 מדינת ישראל נ' אביתר יוסף (30.6.14)). לפיכך, על אף שעונשו של נאשם 1 הוארך בפועל, מתחם הענישה והעונש שנגזר אושרו.

26. הנה כי כן, מן המקובץ לעיל עולה למעשה, כי מדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים נעה בין 10 חודשים ל-6 שנות מאסר בפועל, בנוסף לעונשים נלווים כגון: מאסר על תנאי, קנס ופיצוי לנפגעי העבירה.

נסיבות הקשורות בביצוע העבירה

27. סעיף 40ט לחוק העונשין מונה רשימה של נסיבות הקשורות בביצוע העבירה, אותן יש לשקול ולבחון בעת קביעת מתחם העונש ההולם, לחומרה או לקולא. אתייחס עתה אך לאלו הרלוונטיות למקרה דנא.

28. התכנון שקדם לביצוע העבירה- אירוע ההצתה היה מתוכנן עד לפרטי פרטים: הנאשמים והאחר ערכו בבית הספר "סיוור מקדים" יום קודם לביצוע ההצתה; ביום ההצתה, הנאשמים והאחר הצטיידו בשני בקבוקים ריקים בנפח של ליטר וחצי והלכו לתחנת דלק כדי למלאם בנוזל דליק; בהמשך לכך, עטו הנאשמים והאחר כיסויים על פניהם, הצטיידו במצת, מיכל תרסיס צבע שחור, וכן בשקיות ניילון כדי לעטוף את נעליהם כשיגיעו לבית הספר, על מנת להימנע מלהשאיר טביעות נעליים במקום; הנאשמים והאחר סיכמו ביניהם כי שלמה והאחר ישפכו בנזין וידליקו את האש ונחמן ירסס את הכתובות; הנאשמים והאחר החנו את הרכב ברחוב סמוך ונמנעו מלהחנותו בחניית בית הספר, על מנת שלא יצולמו על ידי מצלמות האבטחה; לאחר שנמלטו מבית הספר, השליכו הנאשמים והאחר את מיכל תרסיס הצבע בפח הזבל אשר מחוץ לביתו של האחר, שרפו את הבקבוקים ואת השקיות שעטו על רגליהם בתוך מגל בחצר ביתו של האחר, וניקו באמצעות מגבונים את סוליות נעליהם שהתלכלכו בבוב; הנאשמים והאחר נמנעו מלקחת עמם את הטלפונים הניידים שברשותם, על מנת להקשות על איתורם על ידי רשויות האכיפה. נוכח כל אלו נהיר לכל, כי אין המדובר במעשה רגעי אלא באירוע מתוכנן, במהלכו נתקלו הנאשמים במספר רב של "נקודות עצירה", אך מטעמים השמורים עמם בחרו להמשיך בפעילותם העבריינית.

29. חלקו היחסי של כל אחד מהנאשמים בביצוע העבירה- עובדות אירוע ההצתה זהות ביחס לשני הנאשמים בשני כתבי האישום. בגין העובדות המתוארות לעיל, הורשעו שני הנאשמים בעבירות של הצתת נכס המשמש את הציבור והשחתת פני מקרקעין. בנוסף, הורשע נחמן גם בעבירת הסתה לאלימות בשל תוכן הכתובות אותן ריסס. יובהר, כי ריסוס הכתובות תוכן מראש ובוצע בצוותא עם שלמה והאחר, ועל כן מיוחס הוא גם לשלמה. יחד עם זאת, בשל מצב הראיות בתיק, החליטה המאשימה לייחס את תוכן המסית של הכתובות לנחמן בלבד.

לא מצאתי מקום להבחין בין הנאשמים, בין זה שרק שפך את הדלק ובין זה שרק ריסס את הכתובות, שכן המעשים בוצעו בצוותא לאחר תכנון וחלוקת תפקידים מדוקדקת.

30. הנזק שהיה צפוי להיגרם מביצוע העבירה- כפי שציינתי לעיל, לעבירת ההצתה קיים פוטנציאל נזק אינהרנטי, שכן לעולם אינך יכול לדעת מלכתחילה מה תכלה האש אשר הוצתה. יחד עם זאת, מצאתי להתחשב לקולא בעובדה כי בית הספר הוצת בשעת ערב של מוצאי שבת, עת לא היה, ולא היה אמור להיות, אדם בבית הספר. ברור לכל, כי הנאשמים לא כיוונו את פגיעתם כלפי בני אדם ותכנונם היה לפגוע במבנה וברכוש בית הספר.

31. הנזק שנגרם בפועל- כפי שצוין בעובדות כתב האישום בו הודו הנאשמים, כתוצאה ממעשיהם נגרם נזק כבד לבית הספר, בין השאר לשתי כיתות, לציד שבתוכן, לחלונות ולמערכות האזעקה וכיבוי האש בכל בית הספר. הנזק הפיזי תוקן, רובו ככולו, תוך התגייסות לעניין מצד משרד החינוך, עיריית ירושלים ועמותת יד ביד אשר תומכת בבית הספר.

ואולם, אין המדובר בנזק ממוני בלבד. מר ספורטה, מנהל בית הספר, מסר בעדותו כי שתי הכיתות שהוצתו הן הכיתות בהן לומדים תלמידי כיתה א':

"זה כיתות א'. צריך לזכור שכיתות א' הן הכיתות הכי מקושטות והכי בוויזואליות שלהן יש בהן משהו מאוד מאוד יפה. זאת אומרת כשבאים אנשים ורואים אז כיתות א' הן המראה הכי גדול... אתה נכנס למקום הכי מוגן לתלמידים שלנו, הכי חממה מבחינתנו והמקום שהוא הכי מצמיח ופתאום אתה רואה את השריפה ואת הנזק המאוד גדול שהיה שם..."

(עמ' 23 לפרוטוקול הדיון, ש' 13-22).

בין הרכוש שנשרף היו, בין היתר, ספרי לימוד, תיקים, ציורים צעצועים ובגדים - רכושם האישי של תלמידי כיתות א', אשר נשאר במגירותיהם בבית הספר. אין ספק, כי ציוד זה הינו בראש ובראשונה בעל חשיבות רגשית עבור הילדים, על אף שערכו הכספי אינו רב. כאמור לעיל, תחושת המוגנות והביטחון של תלמידי בית הספר, ההורים והמורים נפגעה וניזוקה באופן ממשי.

לא זו אף זו, אירוע ההצתה גרם לפגיעה בתחושת הביטחון הכלל ציבורית. מעשיהם של הנאשמים נעשו בתקופה רגישה ונפיצה, על רקע הפיגועים שאירעו בעיר ירושלים עובר להגשת כתב האישום, ותוך איום של ממש על ערעור הסדר הציבורי ומרקם היחסים העדין הקיים במחוזותינו.

32. הסיבות שהביאו את הנאשמים לביצוע העבירות- הנאשמים הונעו מטעמים אידיאולוגיים ומעשיהם נעשו כחלק מפעילותם כנגד התבוללות ודו קיום בין ערבים ליהודים, כפי שעולה בבירור מהכתובות שרוססו על קירות בית

הספר. מטרת הנאשמים הייתה לבצע מעשה שיצור הד תקשורתי. מניע מן הסוג האמור מהווה שיקול לחומרה בגזירת הדין.

33. בהינתן מגוון השיקולים שפורטו לעיל בדבר הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירה, מידת הפגיעה בהם, מדיניות הענישה הנהוגה במקרים דומים, גם אם הם אינם זהים באופן מוחלט למקרה דנא, ונסיבות הקשורות בביצוע העבירה - הגעתי לכלל מסקנה כי **מתחם העונש ההולם את נסיבות ביצוע העבירות דנן בעניינו של שלמה (נאשם 1), נע בין שנת מאסר אחת ל-5 שנות מאסר בפועל**, לצד עונשים נלווים נוספים; ואילו **מתחם העונש ההולם בעניינו של נחמן (נאשם 2)**, אשר לו מיוחסת עבירה נוספת של הסתה לאלימות, **נע בין 18 חודשי מאסר ל-5.5 שנות מאסר בפועל**, לצד עונשים נלווים נוספים.

אירוע ההסתה - מתחם העונש ההולם

הערך החברתי המוגן ומידת הפגיעה בו

34. ככלל, לחופש הביטוי מעמד-על במדינתנו. כאזרחי מדינה דמוקרטית עלינו לגלות את מלוא הסובלנות הנדרשת גם כלפי ביטויים שאינם קלים לשומע ולא לאסור כל ביטוי שהדעת אינה נוחה הימנו. ואולם, חופש הביטוי אינו יכול להוות היתר לביצוע מעשים אלימים ולטרור. המסיתים לאלימות ולטרור מבקשים לפגוע ולקעקע את סדרי המדינה, שלום הציבור והסדר הציבורי - שהינם הערכים המוגנים בבסיס עבירת ההסתה לאלימות (להרחבה בדבר הערכים המוגנים ראו שני פסקי דין עדכניים שניתנו בבית משפט השלום בירושלים: ת"פ (שלום י-ם) 44918-12-14 **מדינת ישראל נ' סאמי דעיס**, עמ' 5-6 לגזר הדין (19.5.15); ת"פ (שלום י-ם) 44920-12-14 **מדינת ישראל נ' אברהים עאבדין**, סעיף 10 לגזר הדין (9.6.15), והאסמכתאות המופיעות בגדרם).

פרסומיו של נחמן בדף הפייסבוק, ביניהם צילום בד צהוב שעליו שני סמלי "האגרוף הקמוץ" של תנועת "כך", כפפות, כובע גרב ומוט ברזל; תמונה בה הוא עצמו מצולם על רקע ריסוס הכתובת "תג מחיר" על קיר; וצילום של ברוך גולדשטיין, עמי פופר ומאיר כהנא, בליווי שמותיהם ובתוספת הכיתוב: "והיו עיניך רואות את מוריק" (האמיתיים)", מדברים הם בעד עצמם, ומבלי צורך להרחיב עתה בעניין האידיאולוגיה בה דגלו אותם אישים, יש באותם פרסומים משום פגיעה בערכים המוגנים שצוינו לעיל.

מדיניות הענישה הנהוגת

35. לאחרונה נידונו בבית משפט השלום בירושלים מספר תיקים בהם הורשעו נאשמים בריבוי עבירות של הסתה

לאלימות או לטרור וכן בריבוי עבירות של תמיכה בארגון טרוריסטי, זאת בשל פרסומים המסיתים לאלימות וטרור ברשת הפייסבוק על רקע אירועי קיץ 2014 (ראו: שני גזרי הדין המוזכרים בסעיף 28 לעיל; וכן ת"פ (שלום י-ם) 44790 מדינת ישראל נ' עודי ביומי (22.6.15); ת"פ (שלום י-ם) מדינת ישראל נ' נאסר הדמי (1.6.15); ת"פ (שלום י-ם) 44957-12-14 מדינת ישראל נ' עודי סונקרוט (27.5.15); ת"פ (שלום י-ם) 44725-12-14 מדינת ישראל נ' עומר שלבי (12.5.15)).

36. בחינת הפסיקה המוזכרת לעיל מעלה, כי רף הענישה נע בין טווח של 5 ל-25 חודשי מאסר בפועל, זאת בהתחשב בכמות הפרסומים ותדירותם; תוכנם; פוטנציאל התפוצה שלהם; והתקופה בה הם פורסמו.

נסיבות הקשורות בביצוע העבירה

37. בהקשר זה, מצאתי להתחשב בעובדה כי נחמן הורשע בעבירה אחת של הסתה לאלימות וזאת בגין שלושה פרסומים אסורים בלבד בדף הפייסבוק המתפרשים על פני תקופה של חודשיים (לשם השוואה, עבאדין, המוזכר לעיל, פרסם 40 פרסומים אסורים וביומי, המוזכר אף הוא לעיל, פרסם 33 פרסומים אסורים). נוסף על כך, פוטנציאל התפוצה במקרה דנא היה מוגבל, שכן בתקופה הרלוונטית לכתב האישום היו לנחמן 321 חברים (לשם השוואה לביומי היו 1,000 חברים ועוקבים ולשלבי המוזכר לעיל היו כ-5,000 חברים וכ-755 עוקבים). תמונת הרקע, פרטיו האישיים ורשימת החברים של נחמן היו פתוחים לציבור הרחב, אך הפרסומים בתוך "העמוד"- הם הפרסומים האסורים- היו מוגבלים לחברים בלבד. כמו כן, נראה כי בפועל פרסומיו של נחמן לא זכו לתהודה רבה וקיבלו מספר מועט של סימני חיבוב ("לייק"), תגובות ושיתופים (7 סימני חיבוב; 19 סימני חיבוב ותגובות; 6 סימני חיבוב ושיתוף אחד).

38. בהינתן השיקולים השונים, כמפורט לעיל, הגעתי לכלל מסקנה כי מתחם העונש ההולם את נסיבות ביצוע העבירה דנן נע בין 4 חודשי מאסר לבין שנת מאסר אחת.

קביעת העונש המתאים בתוך המתחם

39. משקבעתי את מתחמי העונש ההולם לעיל, אפנה עתה לבחון מהו העונש המתאים לכל אחד מן הנאשמים בגבולות המתחמים שנקבעו, בהתחשב בנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה המופיעות בסעיף 40א לחוק העונשין, והרלוונטיות למקרה דנא, שכן הענישה היא לעולם אינדיבידואלית. כמצוין לעיל, על אף שבעניינו של נחמן קיימים שני אירועים נפרדים, אגזור עונש אחד לשני האירועים גם יחד. להלן הנימוק לכך.

לנגד עיניי עמדה השאלה אם לקבל את עמדת ב"כ המאשימה ולגזור על נחמן עונש נפרד ומצטבר בגין האירוע

השני, או שמא נכון יהיה בנסיבות העניין להשית עליו עונש כולל בגין שני האירועים גם יחד. לבסוף, הגעתי לכלל מסקנה כי למרות ששני האירועים הם נפרדים ובוצעו במועדים שונים, הרוח הספציפית והקונקרטית המנשבת מעליהם היא אותה הרוח - העבירות בוצעו מטעמים אידיאולוגיים, על רקע התקופה הרגישה בעיר ירושלים ומתוך רצון לייצר הד אשר יגיע לידיעת הציבור הרחב. לא זו אף זו, אירוע ההצתה הינו לב-ליבו של כתב האישום. על כן, החלטתי לגזור על נחמן עונש כולל אחד בגין שני האירועים.

40. בנסיבות העניין, לא מצאתי מקום לחרוג ממתחם העונש ההולם; לא לקולה, בשל שיקולי שיקום, ולא לחומרה, בשל שיקולי ההגנה על שלום הציבור (סעיפים 40 ד ו-40ה לחוק).

41. הפגיעה של העונש בנאשמים, לרבות בשל גילם, ובמשפחתם והנזקים שנגרמו לנאשמים מביצוע העבירה והרשעתם - להליך הפלילי ולענישה הפלילית מתלווה פגיעה טבעית, זאת במיוחד נוכח העובדה כי הנאשמים מצויים במעצר עד תום ההליכים ונשללה מהם חירותם. ואולם, אין בפגיעה זו כדי להוות שיקול מיוחד לקולה. יחד עם זאת, מצאתי להתחשב בגילם הצעיר של הנאשמים (19 ו-21), הנמנים על קבוצת "הבגירים הצעירים" (להרחבה בסוגיית "הבגירים הצעירים" ראו: ע"פ 7781/12 פלוני נ' מדינת ישראל (25.6.13)).

הבאתי בכלל שיקולי לקולה גם את העובדה שהנאשמים הם אחים, בנים לאותה משפחה, ויש בכך כדי להגביר את הפגיעה במשפחתם. אזכיר, כי אחות הנאשמים סיפרה בעדותה כי הבשורה על מעורבותם של אחיה באירוע דנא "פירקה לגמרי את המשפחה" ופגעה במיוחד באחים הצעירים יותר שלא הבינו לאן נעלמו שני הנאשמים (עמ' 46 לפרוטוקול הדיון, ש' 1-10). עוד ציינה האחות בעדותה, כי בשל המרחק הרב ועלותן הכלכלית המצטברת של הנסיעות לכלא, פחתה עד מאוד תדירות ביקורי המשפחה את הנאשמים במקום מעצרם (עמ' 45 לפרוטוקול הדיון, ש' 7-16).

42. נטילת האחריות של הנאשמים על מעשיהם ומאמצייהם לחזור למוטב - מתסקירי שירות המבחן עולה, כי הנאשמים הביעו צער וחרטה על מעשיהם. ואולם, בתסקירו של נחמן צוין כי הוא התקשה לקחת אחריות מלאה על מעשיו; לדבריו, הוא "נגרר" אחרי שלמה והאחר ותפקידו התמצה בריסוס הכתובות על הקיר ולא מעבר לכך. עוד נכתב בתסקירי שירות המבחן, כנזכר לעיל, כי למרות הצהרותיהם של הנאשמים, לפיהן הם מעוניינים להשתלב בטיפול ולערוך שינוי בחייהם, טרם נערכה למי מהם בדיקה פנימית משמעותית ומעמיקה באשר לחלקי אישיותם המכשילים. במסגרת דברם האחרון של הנאשמים, מסר נחמן (שלמה, כאמור, החריש) לבית המשפט כי הוא מבקש לשקם את חייו. לדבריו, בתקופה בה ביצע את העבירות לא הייתה משמעות בחייו והוא נגרר אחרי דעות קיצוניות והשפעות שליליות של הסביבה. לבסוף צוין, כי הוא מעוניין להגיע אפילו לבית הספר ולבקש את סליחת המורים, ההורים והתלמידים (עמ' 82-83 לפרוטוקול הדיון). מצב הדברים מלמד כי,

הנאשמים מודים במעשיהם ומצטערים עליהם, אך מתקשים לקבל עליהם אחריות מלאה על מעשיהם. ניכר גם כי נחמן מנסה לצמצם ולמזער את חלקו במעשים. עוד אציין, כי בשל הגדרתם של הנאשמים כעצירים ביטחוניים, טרם נבנתה עבורם תכנית טיפולית ברורה ומתאימה בין כותלי הכלא.

וידגש - לדידי, ראוי יהיה כי גורמי השב"ס ישכילו לשלב את הנאשמים במסגרות טיפוליות מתאימות, הנדרשות ללא ספק, מוקדם ככל הניתן, ואין להעלות על הדעת כי ההגדרה דלעיל היא שתמנע זאת מהם.

43. שיתוף הפעולה של הנאשמים עם רשויות אכיפת החוק- הנאשמים הודו בעובדות כתב אישום מתוקן, במסגרת הסדר טיעון וחסכו זמן שיפוטי רב. יש להתחשב בכך כנסיבה לקולא.

44. נסיבות חייהם של הנאשמים- כפי שעולה מתסקירי שירות המבחן, הנאשמים גדלו במשפחה מרובת ילדים המונה 13 אחים. המשפחה מוכרת ללשכת הרווחה ונמצאת בטיפול החל משנת 1996, על רקע קשיים סוציו-אקונומיים, קשיים בתפקוד ההורי וקשיים בתפקוד הילדים. מערכת היחסים של הנאשמים עם הוריהם מורכבת וניכר כי חסרה בחייהם דמות מחנכת ומדריכה. אחות הנאשמים העידה בכאב רב ואמיתי על מציאות החיים הקשה בה גדלו הנאשמים: מצבה הכלכלי של המשפחה בכי רע; ההורים אינם מתפקדים וסובלים מבעיות בריאותיות; אח אחד סובל משיתוק מוחין ואפילפסיה, ואחר ממחלת מעיים (עמ' 42 לפרוטוקול הדיון, ש' 7-13). עוד סיפרה האחות בעדותה, כי להוריה לא היה זמן להשקיע, לטפל ולחנך בכל אחד מהילדים, ולכן פנו הנאשמים לחפש את האהבה והאהדה לה היו זקוקים במסגרות קיצוניות (עמ' 43 לפרוטוקול הדיון, ש' 10-17). סבורני, כי אין לראות בנסיבות המתוארות לעיל מקור להפחתת אחריותם של הנאשמים ולהטלתה על אחרים, כפי שאולי מצטייר מהתמונה לעיל. יחד עם זאת, יש להתחשב בדברים האמורים כנסיבה לקולה בגזירת העונש המתאים.

45. עברם הפלילי של הנאשמים- על אף גילם הצעיר של הנאשמים אין זו היתקלותם הראשונה עם רשויות אכיפת החוק.

בעברו של נחמן, ביצוע עבירה של החזקת סכין או אגרופן למטרה לא כשרה לפי סעיף 186(א) לחוק העונשין. בית המשפט לנוער נמנע מהרשעתו והורה על צו דרכי טיפול, כך שהוטל עליו קנס והתחייבות להימנע מביצוע עבירה של החזקת סכין למטרה לא כשרה.

בעברו של שלמה, ביצוע שתי עבירות איומים לפי סעיף 192 לחוק העונשין ועבירה אחת של היזק לרכוש במזיד לפי סעיף 452 לחוק העונשין. בית המשפט לנוער נמנע מהרשעתו והורה על צו דרכי טיפול, כך שהוטל עליו קנס, פיצוי לנפגע העבירה והתחייבות להימנע מביצוע כל עבירה מסוג אלימות שהיא בגדר עוון או פשע. ההתחייבות נחתמה

על ידי שלמה ביום 4.3.13 ותוקפה למשך 24 חודשים. המדינה ביקשה להפעיל התחייבות זו במסגרת גזר הדין דנא.

46. בהתחשב במכלול הנסיבות שפורטו לעיל, לחומרה ולקולה, ולאחר התחבטות לא קלה, באתי לכלל מסקנה כי יש לקבוע את עונשם של הנאשמים בשליש התחתון של מתחם הענישה ההולם.

התוצאה

47. בהביאי בחשבון שיקוליי לעונש את כלל הנסיבות הרלוונטיות, לקולא ולחומרה, ותוך איזון בין האינטרסים המנוגדים, מזה ומזה, באתי לכלל מסקנה כי יש לגזור את עונשם של הנאשמים כדלקמן:

הנאשם 1- שלמה:

- א. 24 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו החל מיום 7.12.14.
- ב. הפעלת ההתחייבות עליה חתם הנאשם במסגרת ת"פ 9513-08-12 בבית המשפט לנוער בירושלים, כך שעליו לשלם לאוצר המדינה סך של 1,500 ₪.
- ג. 8 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים, מיום שחרורו, כשהתנאי הוא שלא יעבור את העבירות בהן הורשע בתיק זה או כל עבירת אלימות מסוג עוון או פשע.
- ד. פיצוי כספי לבית הספר שניזוק בסך 10,000 ₪, שישולם ב-10 תשלומים חודשיים שווים ורצופים החל מיום 1.8.15.

הנאשם 2- נחמן:

- א. 30 חודשי מאסר בפועל, בניכוי ימי מעצרו החל מיום 7.12.14.
- ב. 10 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים, מיום שחרורו, כשהתנאי הוא שלא יעבור את העבירות בהן הורשע בתיק זה או כל עבירת אלימות מסוג עוון או פשע.
- ג. פיצוי כספי בסך 15,000 ₪ לבית הספר שניזוק, שישולם ב-15 תשלומים שווים ורצופים החל מיום 1.8.15.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום מהיום.

ניתן והודע היום, ו' אב תשע"ה, 22 יולי 2015, במעמד הצדדים.

צבי סגל, שופט בכיר